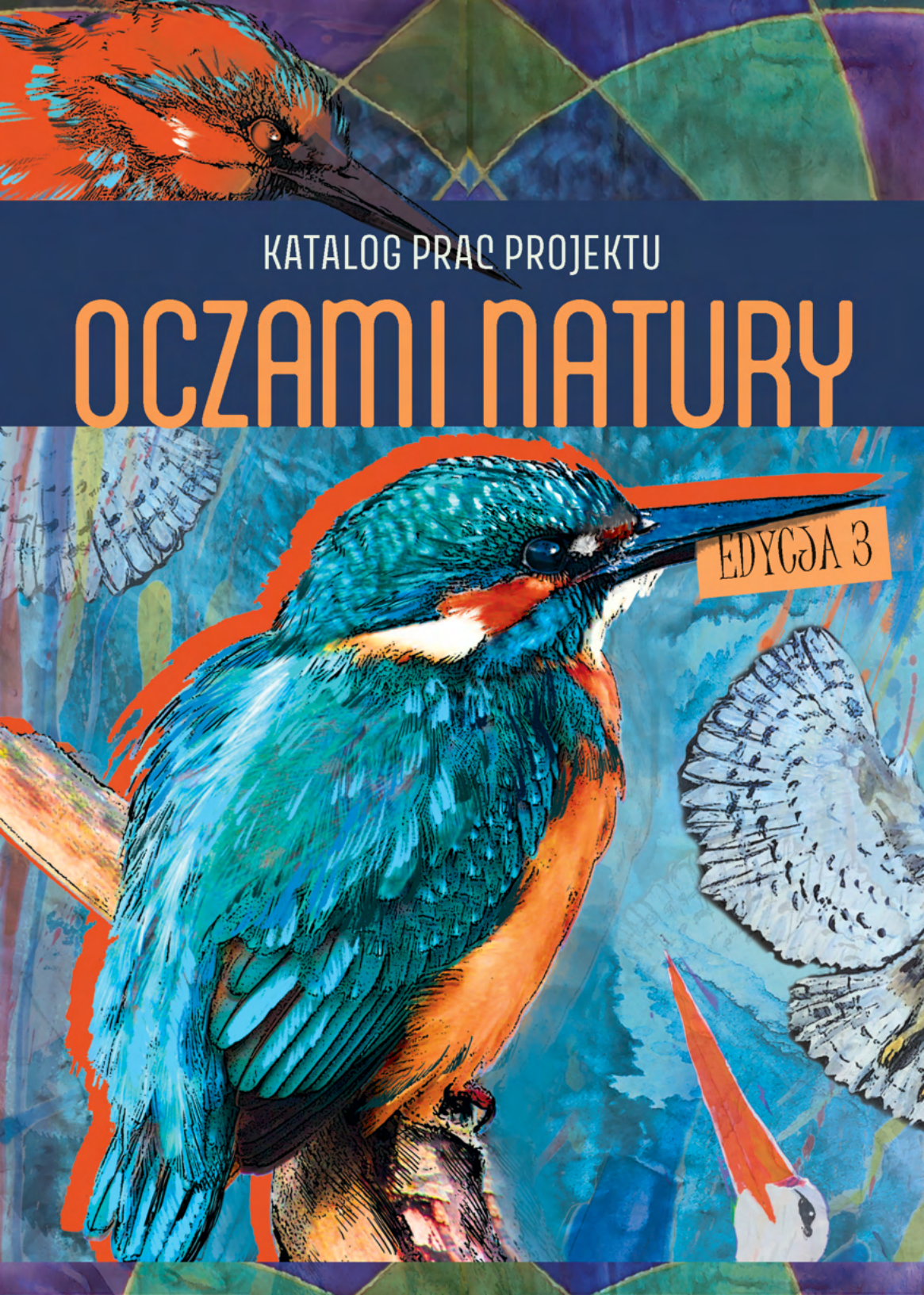

The cover features a vibrant, artistic illustration. At the top, a close-up of a kingfisher's head is shown in profile, with orange and blue feathers and a long, dark beak. Below this, a larger kingfisher is perched on a branch, facing right. It has a blue head with white speckles, a white throat, and a bright orange breast. A thick, hand-painted orange line outlines its body. In the background, there are abstract shapes in shades of blue, green, and purple. To the right, a woodpecker is partially visible, with its white and black patterned wings spread. A small, light-colored tag is attached to the kingfisher's beak.

KATALOG PRAC PROJEKTU

OCZAMI NATURY

EDYCJA 3

KATALOG PRAC PROJEKTU OCZAMI NATURY

warsztaty arteterapeutyczne i wystawa prac uczestników
o tematyce ornitologicznej, edycja 3

REALIZATOR PROJEKTU

Fundacja Pomocy
Chorym Psychicznie
im. Tomasza Dece

Szpital Kliniczny
im. dr. J. Babńskiego
SPZOZ w Krakowie

INSTYTUCJA
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO

PROJEKT ZREALIZOWANO
PRZY WSPARCIU FINANSOWYM
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

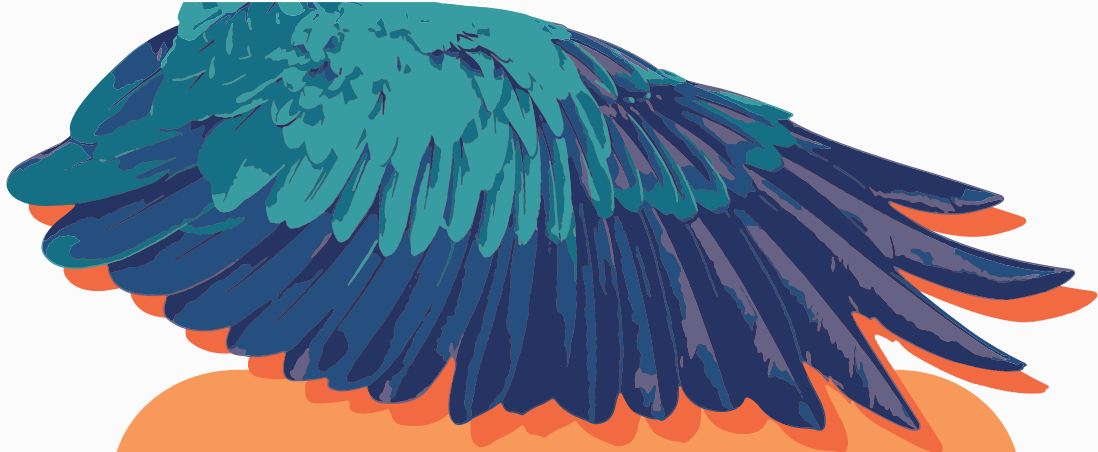
Wydawca:
Fundacja Pomocy Chorym Psychicznie im. Tomasza Dece
Kraków 2025

Redakcja:
Joanna Chacia-Pęcek
biuro@fundacjadeca.org

Opracowanie graficzne:
Angelika Głowacka

Zdjęcia:
Angelika Głowacka
Ewa Jędryś
archiwum Fundacji

ISBN: 978-83-67692-53-3

5

WSTĘP

13

O PROJEKCIE

17

MALARSTWO NA JEDWABIU
TECHNIKĄ GUTTA

29

CERAMIKA SZKLIWIONA
ZDOBIONA ANGOBĄ

39

MALARSTWO AKRYLOWE
NA DREWIE

55

MALARSTWO WITRAŻOWE
NA SZKLE AKRYLOWYM

WSTĘP

Fundacja Pomocy Chorym Psychicznie im. Tomasza Deca, założona przez Szpital Kliniczny im. dr. J. Babińskiego w Krakowie w 2002 roku, od ponad dwóch dekad realizuje misję opieki, wsparcia oraz poprawy jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin. Choroba psychiczna często niesie ze sobą nie tylko wyzwania natury zdrowotnej, ale także społeczne - stygmatyzację, izolację i wykluczenie.

Fundacja Deca, poprzez różnorodne działania stara się przełamywać bariery i wspierać osoby chorujące psychicznie na wielu płaszczyznach życia.

Ważnym aspektem naszej pracy jest przeciwdziałanie wykluczeniu poprzez działania kulturalne i artystyczne, które ukazują kreatywność, wrażliwość i twórczą moc osób z doświadczeniem choroby psychicznej. Wśród takich działań wyróżnia się coroczny **Festiwal Sztuki Osób Chorujących Psychicznie „Sami z Siebie”** organizowany od dziesięciu lat na terenie Szpitala Babińskiego.

WSTĘP

Festiwal ten, nie tylko promuje sztukę, ale też buduje otwartość i empatię wobec różnorodności ludzkich doświadczeń, pokazując, że każdy, niezależnie od stanu zdrowia, ma prawo do twórczego wyrażania ekspresji i uczestnictwa w kulturze.

Proces twórczy to nie tylko działania manualne, ale przede wszystkim dialog, współpraca i wspólna podróż uczestników i terapeutów ku samoakceptacji i otwarciu na świat. Doceniając ważność arteterapii w pracy z pacjentem, Fundacja w ostatnich latach zrealizowała szereg wartościowych projektów z tej dziedziny, które łączyły terapię kreatywną z aktywizacją społeczną.

W 2019 roku był to projekt **„Oczarowanie - Odczarowanie: Art Brut i Arteterapia w Babińskim”**, wspierający twórczość osób starszych i z niepełnosprawnością psychiczną, zakończony wystawą ich prac.

W 2022 roku powstał projekt „Szopka Krakowska”, obejmujący rekonstrukcję zabytkowej szopki z 1930 roku oraz przygotowanie przedstawienia jasełkowego, angażującego społeczność osób chorujących psychicznie. Jednak najobszerniejszym i najbardziej inspirującym przedsięwzięciem w ostatnim czasie jest cykl „Oczami natury” zrealizowany dzięki wsparciu finansowemu Województwa Małopolskiego w latach 2023-2025.

Cykl ten obejmował trzy edycje warsztatów arteterapeutycznych, których tematyka oscylowała wokół kolejno: świata roślin, owadów i ptaków. Każda z edycji zaowocowała powstaniem oryginalnych i różnorodnych prac, wykonanych przez osoby o bardzo różnym stopniu doświadczenia artystycznego - od tych, które po raz pierwszy miały kontakt z tworzeniem, po osoby kontynuujące swoją artystyczną ścieżkę. Każdy z trzech projektów kończył się wystawą, na której prezentowaliśmy efekty twórczych działań szerokiej publiczności, co było dla autorów prac źródłem szczególnej satysfakcji i radości. Wystawy te, nie tylko pokazywały wysoki poziom artystyczny uczestników, ale przede wszystkim stanowiły ważne wydarzenia społeczne, promujące otwartość i akceptację wobec osób z doświadczeniem choroby psychicznej.

OCZAMI NATURY

Pierwsza edycja, zrealizowana w 2023 roku, koncentrowała się na świecie roślin. Uczestnicy - osoby chorujące psychicznie, w tym byli i aktualni pacjenci Szpitala Babińskiego, mieli okazję pracować w czterech różnych technikach plastycznych: barwieniu jedwabiu metodą batiku, ceramice z elementami szklanej inkrustacji, kalkgrafii oraz flower pounding czyli wydobywaniu barw z żywych roślin. W wyniku tych działań powstało 69 unikatowych prac, które zaprezentowano na wystawie w Galerii Centrum.

Druga edycja projektu, zrealizowana w 2024 roku, przeniosła uczestników w świat owadów. Ponownie wykorzystano cztery różne techniki artystyczne, pozwalając na eksplorację tematu w wybrany przez siebie sposób. Tym razem pracowano używając techniki farbowania tkanin shibori, metaloplastyki, kolażu i techniki ceramicznej sgraffito. Efektem było 61 oryginalnych prac, które również z powodzeniem zaprezentowano publicznie.

Trzecia i zarazem ostatnia edycja cyklu, zrealizowana w 2025 roku, koncentrowała się na tematyce ornitologicznej - fascynującym świecie ptaków, ich różnorodności form, barw i symboliki. Ta odsłona „Oczami natury” przyniosła wyjątkowe doświadczenia arteterapeutyczne, w ramach których uczestnicy mieli okazję tworzyć prace malując na jedwabiu, na drewnie, używając techniki witrażu oraz lepiąc i szkliwiąc ceramiczne płaskorzeźby. Ta różnorodność materiałów i technik pozwoliła każdemu uczestnikowi odnaleźć własny sposób wyrazu i jednocześnie zmierzyć się z nowymi, często nieznanymi wyzwaniem artystycznymi. Efektem tych działań jest 35 unikalnych prac, które prezentujemy w niniejszym katalogu - są to dzieła pełne wrażliwości, precyzji i wyobraźni, ukazujące świat ptaków „oczami” osób, dla których sztuka stała się ważnym narzędziem wyrażania emocji i odkrywania własnej tożsamości.

Podobnie jak w poprzednich edycjach, także i tutaj istotną rolę odegrał moduł edukacyjny - uczestnicy wzięli udział w specjalnej lekcji oraz spacerze ornitologicznym, które nie tylko dostarczyły wiedzy o życiu ptaków, ale także inspirowały do głębszej refleksji nad pięknem i kruchością przyrody.

OCZAMI NATURY

Takie połączenie teorii z praktyką artystyczną wzbogaciło proces terapeutyczny i wprowadziło dodatkowy wymiar poznawczy i emocjonalny.

Łącznie przez trzy lata cyklu „Oczami natury” powstało 165 prac, które w innowacyjny sposób połączyły świat sztuki i przyrody, pokazując, że terapia przez sztukę jest nie tylko narzędziem wyrażania siebie, ale także środkiem integracji, edukacji i destygmatyzacji.

Uczestnictwo w warsztatach oraz publiczna prezentacja prac przynosiły uczestnikom poczucie sprawczości, wzmacniały ich poczucie własnej wartości i pomagały przełamywać lęki oraz bariery społeczne.

Obecnie prezentowana wystawa prac to nie tylko podsumowanie trzeciej edycji projektu „Oczami natury”, ale również piękne zwieńczenie całego trzyletniego cyklu, który poprzez sztukę i naturę pokazał, jak twórczość może łączyć świat zewnętrzny z wewnętrznym światem człowieka, dając nadzieję i wspierając proces zdrowienia.

Na koniec warto zaznaczyć, że działania Fundacji wpisują się w wieloletnią tradycję Szpitala Babińskiego wykorzystywania arteterapii w leczeniu osób cierpiących na zaburzenia psychiczne. Terapia kreatywna pozostaje ważnym elementem opieki nad osobami chorymi, uzupełniając działania medyczne i rehabilitacyjne, a także stając się polem do odkrywania nowych możliwości i potencjałów osób z doświadczeniem choroby psychicznej.

Jednym z wielkich orędowników terapii przez sztukę był długoletni dyrektor Szpitala Babińskiego i założyciel naszej Fundacji - dr Andrzej Kowal, lekarz psychiatra, filozof i humanista. Niech więc jego słowa pozostaną z nami jako wciąż aktualne i inspirujące przesłanie dla wszystkich zaangażowanych w działania na rzecz zdrowia psychicznego:

„Terapia kreatywna jest wyzwaniem dla współczesnej medycyny przesyconej techniką i wiedzą przyrodniczą o reakcjach ludzkiego ciała. Nie kwestionując osiągnięć współczesnej medycyny, terapia kreatywna przypomina, że człowiek jest indywidualnością nie dającą się podporządkować schematowi 'bodziec - reakcja' oraz iż choroba nie dotyka całego człowieka, gdyż są w nim sfery, które należy uwzględnić przy wynajdywaniu wskazań lekarskich. Metody kreatywne zakładają ponadto 'poziomy' kierunek kontaktu i działania - zarówno pacjent, jak i terapeuta współpracują ze sobą, będąc nieustannie w drodze.”

Ewa Jędrys
prezes Fundacji Deca

O PROJEKCIE

Projekt Fundacji Pomocy Chorym PsychicZNie im. Tomasza Deca „Oczami natury” warsztaty arteterapeutyczne i wystawa prac uczestników o tematyce ornitologicznej, edycja 3

Idea projektów z cyklu „Oczami natury” opiera się na połączeniu świata przyrody z terapią przez sztukę. Podczas trzeciej edycji zorganizowane zostały różnorodne warsztaty arteterapeutyczne, których motywem przewodnim były ptaki. Kulminacją był wernisaż wystawy, który odbył się 10 października 2025 roku w Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego. Na wystawie zaprezentowano 35 prac powstałych w trakcie zajęć.

W projekcie uczestniczyły osoby po kryzysach psychicznych, pacjenci Szpitala Klinicznego im. dr J. Babińskiego w Krakowie, mieszkańcy Województw Małopolskiego.

O PROJEKCIE

Chorujący psychicznie to grupa osób szczególnie pokrzywdzonych przez los, narażonych na brak akceptacji społecznej i wykluczenie. Zmagają się nie tylko z chorobą, ale także ze stygmatyzacją. Często doświadczają izolacji, wstydu i mają obniżoną samoocenę. Celem projektu była aktywizacja osób po kryzysach psychicznych, poszerzenie ich wiedzy, kompetencji kulturowych, rozumienie sztuki i procesu twórczego, budowanie poczucia własnej wartości, pewności siebie, a także skłonienie do podejmowania artystycznych eksperymentów.

W projekcie odbyły się warsztaty:

- malowania na jedwabiu - „Jedwabny lot”
- ceramiczne - „Gliniany Odlot”
- malarskie - „Sztuka wysokich lotów”
- witrażowe - „Być jak Ptak”

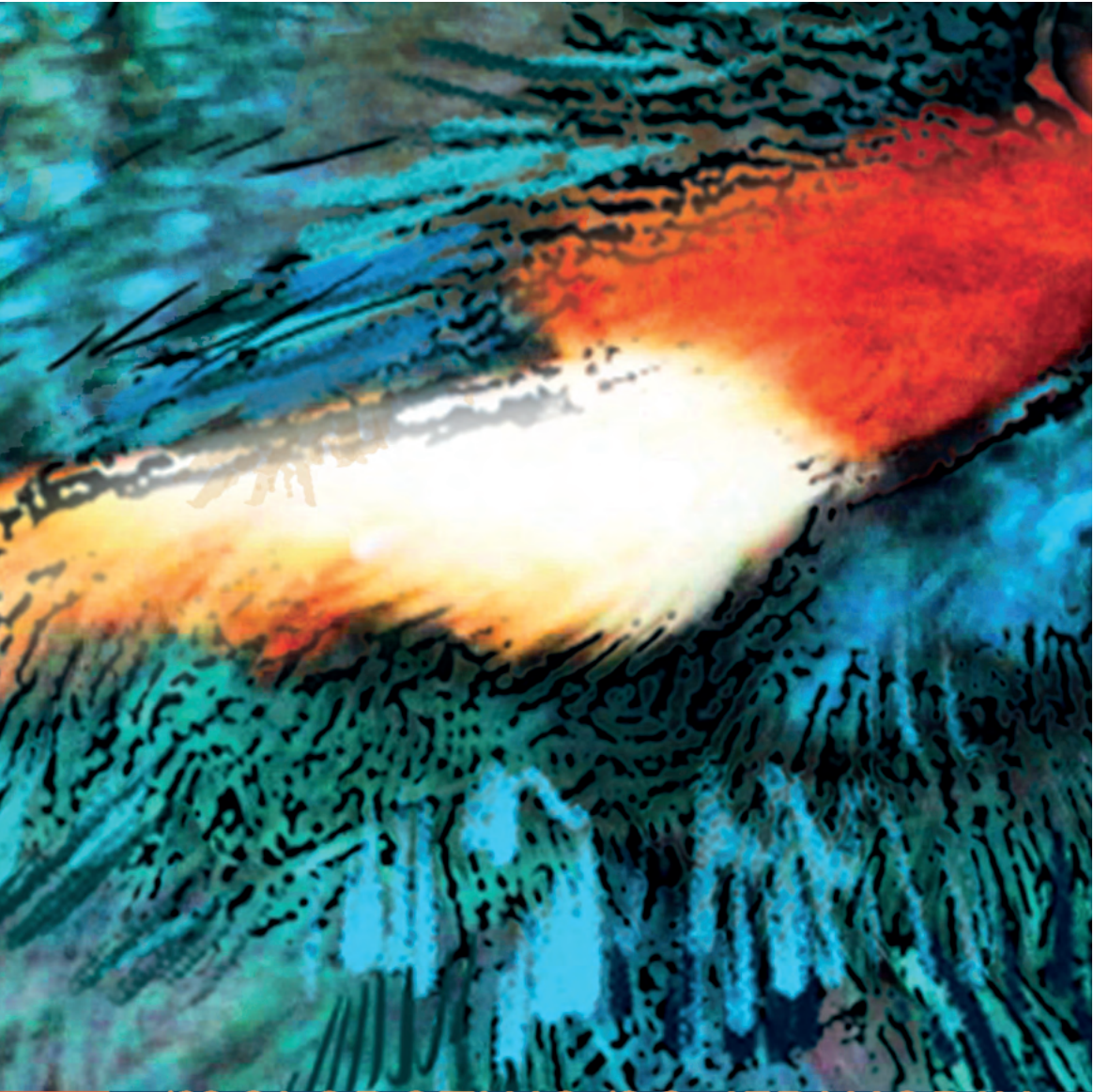
Inspiracją dla tworzenia był spacer ornitologiczny dla uczestników projektu z ornitologiem oraz prezentacja o ptakach Polski. Podczas spaceru uczestnicy mogli choć przez chwilę poobserwować życie ptaków i rozpoznać kilka z nich.

W trakcie warsztatów twórcy mogli wybrać jakiego ptaka namalują czy ulepią. Każda praca powstała w ramach projektu jest wyjątkowa i pokazuje, że mimo różnych ograniczeń potrafimy stworzyć coś, co zostanie docenione.

Projekt zrealizowano przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego w ramach konkursu Mecenat Małopolski.

Joanna Chacia-Pęcek
koordynator projektu

MALARSTWO NA JEDWABIU

technika gutta

„Jedwabny lot”

Malarstwo na jedwabiu to starożytna technika wywodząca się z Chin, gdzie była praktykowana od tysiącleci.

Uczestnicy warsztatów malowali wybrany motyw ornitologiczny na jedwabnej tkaninie naciągniętej na ramę.

Pracowali za pomocą techniki gutta – specjalnej farby konturowej, która pozwalała wyznaczyć kształty ptaków i innych elementów kompozycji.

Gdy kontury wyschły, wypełniali powstałe przestrzenie kolorem, tworząc żywe, dynamiczne plamy. Po całkowitym wyschnięciu tkaniny zostały utrwalone poprzez prasowanie.

Proces ten, wymagał nie tylko precyzji i cierpliwości, lecz także otwartości na przypadek. Każdy rozlew farby, każdy ruch pędzla miał wpływ na efekt końcowy, a te nieprzewidywalne detale stawały się częścią wyjątkowego piękna jedwabnych obrazów.

Angelika Głowacka

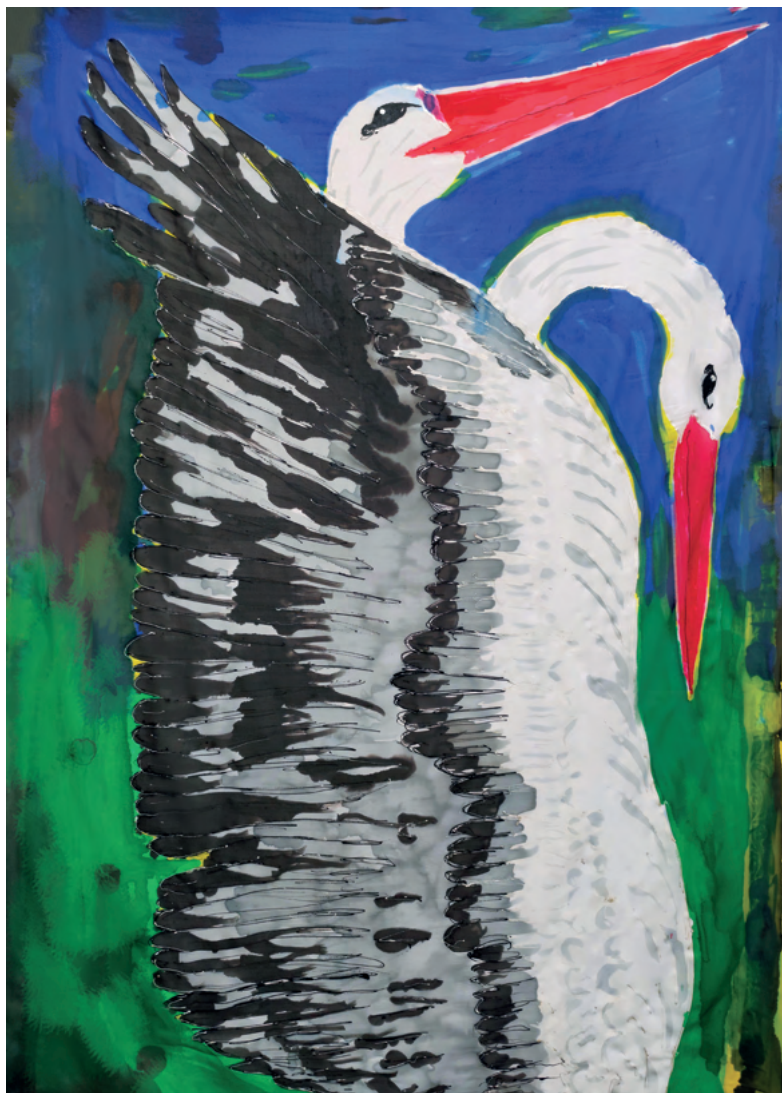
A.T.P. „Z głową w nurach”

A.K. „Odlot”

J.C. „Poliszka 997”

P.N. „Co dwie głowy, to nie jedna”

A.D. „Siła i moc”

Z.K. „Bazant“

N.S. „Trzy kaczki”

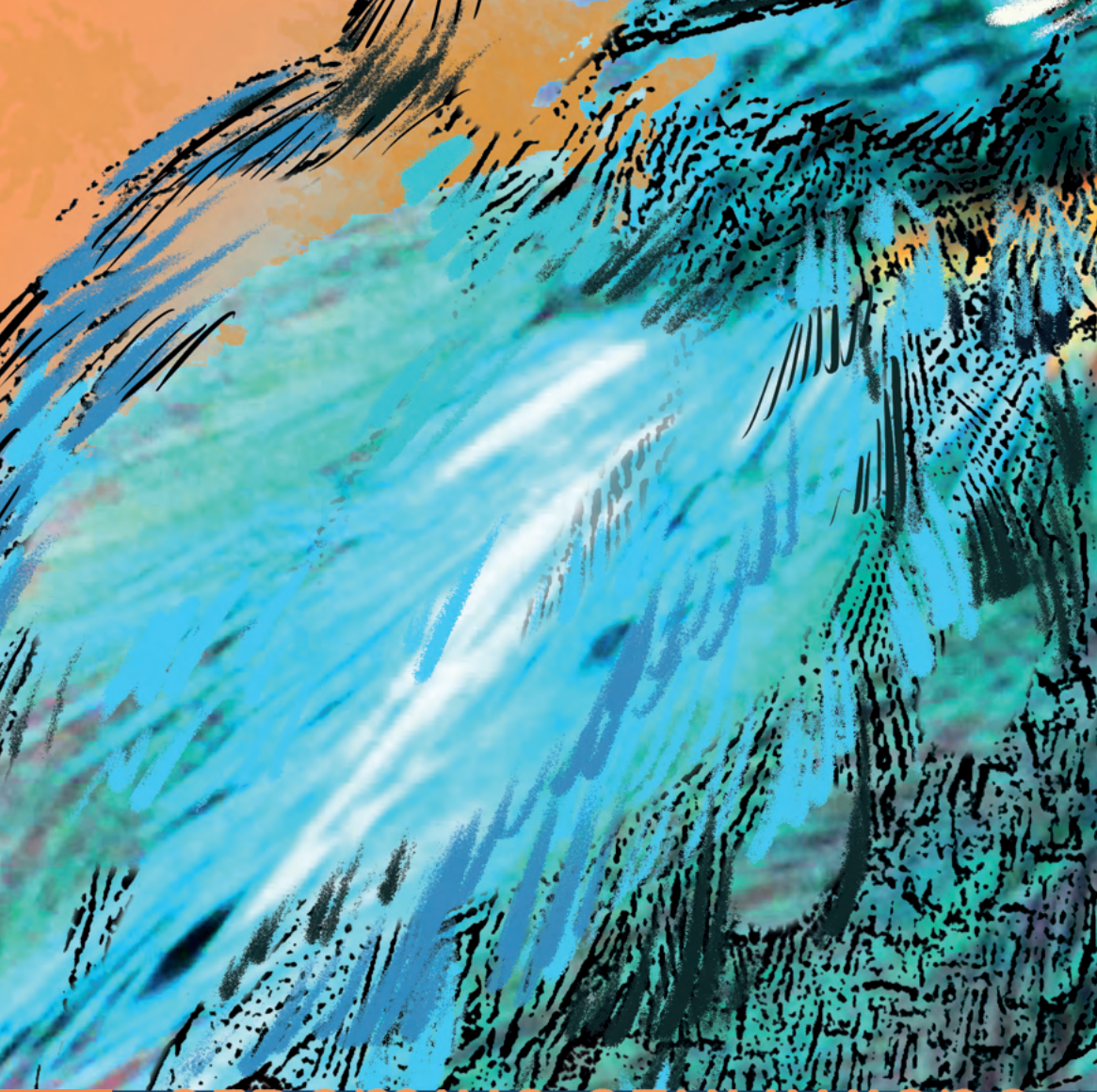
A.Ł. „Zireael”

K.B. „Pawie oczko”

P.W. „(D)ranieszki”

CERAMIKA SZKLIWIONA

zdobiona angobą

„Gliniany Odłot”

W ramach trzeciej edycji projektu „Oczami Natury” w pracowni garncarskiej w Centrum Terapii Zajęciowej uczestnicy wykonali 6 ceramicznych ptaków, w formie dwuwymiarowej.

Rzeźby odzwierciedlają w sposób naturalistyczny polskie gatunki ptaków, w większości występujące na obszarze parkowo-leśnym otaczającym Szpital Babińskiego w Krakowie.

Przy lepieniu uczestnicy warsztatów wykorzystali jasną glinę MA, następnie zdobili prace przez malowanie kolorowymi angobami oraz je podrzeźbiali.

Prace zostały wypalone na biskwit w piecu ceramicznym w temperaturze 950°C.

Po ostygnięciu można było nałożyć szkliwo transparentne i ponownie wypalono rzeźby w temperaturze 1060 °C.

W celu lepszej ekspozycji prace zestawiono w dwa obrazy, po trzy elementy każdy.

Ptaki zostały umieszczone na tle przedstawiającym motyw przyrodniczy, namalowane farbami akrylowymi.

Małgorzata Pruss-Piotrowicz

K.B. „Primum fuga”

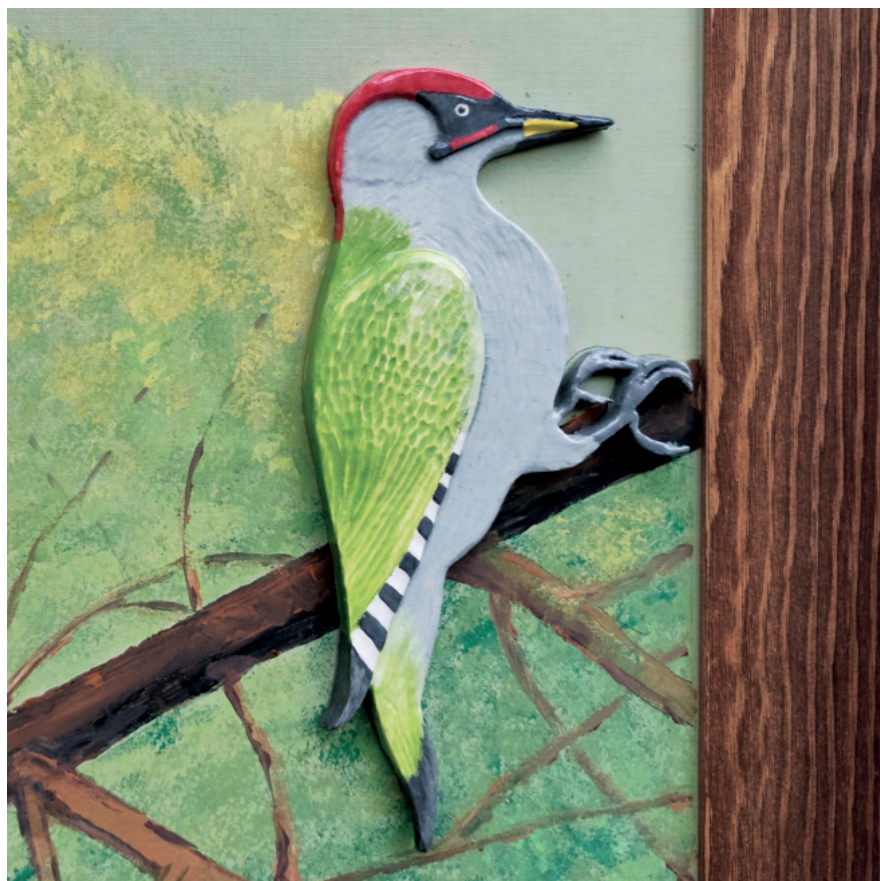

K.S. „Carduelis“

A.K. „Kaczka Dziwaczka”

E.R. „Dzięcioł zielony”

A.B. „Parus major”

W.R. „Festivus“

The background of the entire cover is an abstract acrylic painting on wood. The top half features a complex composition of dark, swirling lines in shades of blue, green, and black, with some lighter blue and white highlights. The bottom half shows a more horizontal, layered structure with broad strokes of blue, orange, and yellow, transitioning into the natural wood grain of the substrate.

MALARSTWO AKRYLOWE

na drewnie

„Sztuka wysokich lotów”

Warsztaty polegały na malowaniu ptaków na drewnianych podłożach w kształcie kota. Każdy uczestnik rozpoczął pracę od oszlifowania powierzchni i pokrycia jej białym podkładem, co pozwoliło uzyskać lepszy efekt końcowy. Następnie, inspirując się albumami o ptakach, uczestnicy wykonali szkice ołówkiem, które stały się podstawą dalszej pracy twórczej.

Do malowania wykorzystano farby akrylowe i pędzle, co dało możliwość indywidualnych rozwiązań kolorystycznych i stylistycznych. Pomimo wspólnego tematu, każda praca okazała się niepowtarzalna i odzwierciedlała charakter autora. Najczęściej wybierano kompozycje centralne, niekiedy uzupełnione o elementy otoczenia, które podkreślały naturalne środowisko ptaków.

Malowanie na okrągłej formie okazało się wyzwaniem, które pobudziło kreatywność uczestników. Początkowe obawy szybko ustąpiły miejsca radości tworzenia, a dzięki współpracy z prowadzącą powstały barwne i oryginalne obrazy.

Sylvia Rutkowska

R.B. „Egzotyczna kraska”

A.P. „Miss lasu“

K.T. „Upadły szpak”

Ł.B. „Sikorka na żerowaniu”

J.J. „Odpoczywanie”

S.K. „Nocny łowca”

A.F. „Žabobranie“

K.G. „Milcząca sroka”

W.W. „Gil obserwator“

P.N. „Wartownik”

A.W. „Wilgi apetyt”

K.P. „Jaskółka zwiastunka wiosny”

E.S. „Puk, puk... kto tam”

MALARSTWO WITRAŻOWE

na szkłe akrylowym

„Być jak Ptak”

Warsztaty polegały na wykonaniu witrażu technikami malarskimi na płytce pleksi.

Na początku uczestnicy poznali historię witrażu – jako technikę pracy ze szkłem i ołowiem, a także historię sztuki witrażu – najbardziej znanych autorów i ich dzieła.

Następnie poznali gatunki ptaków, wybrali do swojego projektu po jednym. Po zaprojektowaniu na kalce technicznej dokładnego rysunku witrażu z podziałami na całym formacie A3, nastąpiło jego przeniesienie na płytę pleksi i stworzenie reliefowego rysunku za pomocą farb konturowych. Kolejnym krokiem było wypełnianie poszczególnych pól specjalnymi farbami witrażowymi przy pomocy pędzli i taperów.

W trakcie trwania warsztatów powstało 6 różnorodnych, świetlistych i kolorowych witraży na płytce pleksi. Oprawy prac zostały wykonane przez Warsztat Terapii Zajęciowej przy Szpitalu Babińskiego.

Dobromiła Olewicz

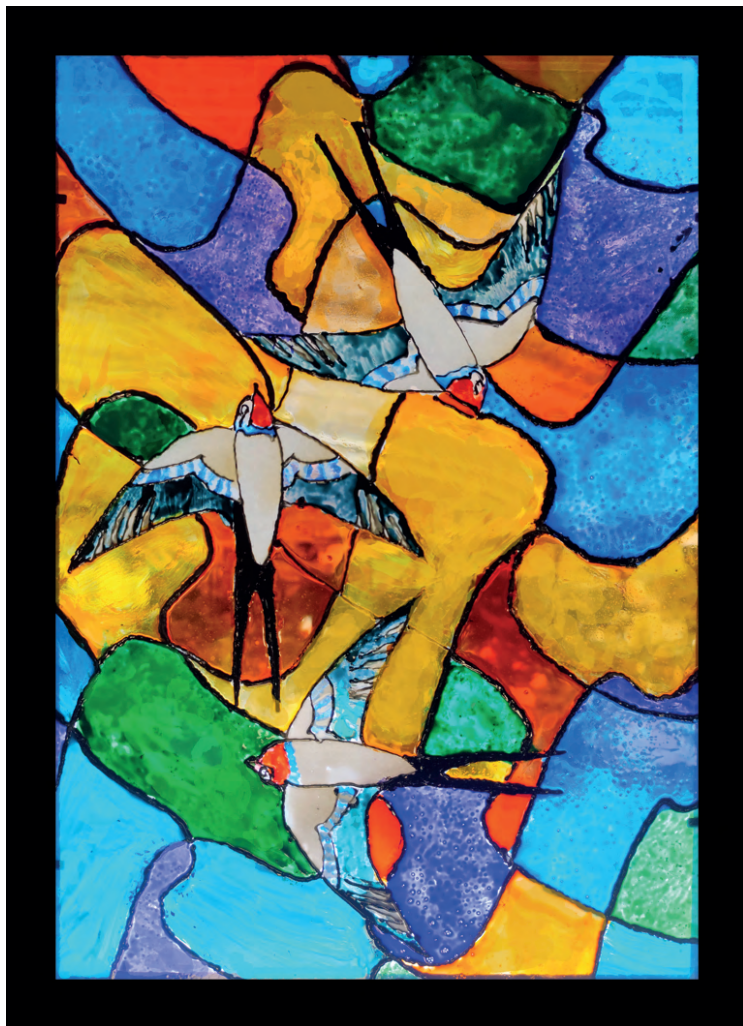
K.Ł. „Moje łabędzie”

D.A. „Żuraw”

B.B. „Sokół wędrowny”

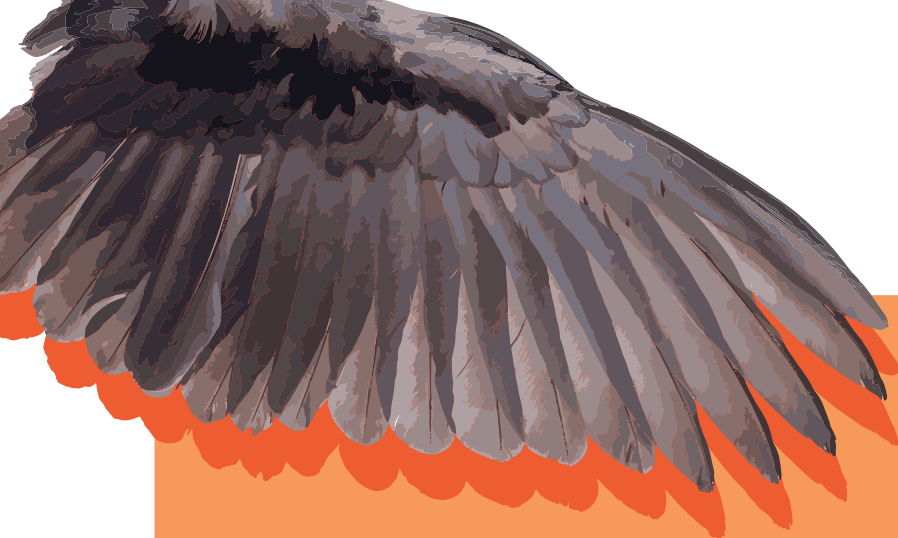

M.K. „Orzechowy raj”

S.K. „Nocny łowca”

FUNDACJA IM.T. DECA

Więcej o projekcie i działaniach Fundacji:

**Fundacja Pomocy
Chorym Psychicznie
im. Tomasza Deca**

fundacjadeca.org

facebook.com/fundacjadeca

**Fundacja jest Organizacją Pożytku Publicznego
o numerze**

KRS 0000076649

REALIZATOR PROJEKTU

Szpital Kliniczny
im. dr. J. Babńskiego
SPZOZ w Krakowie

INSTYTUCJA
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO

PROJEKT ZREALIZOWANO
PRZY WSPARCU FINANSOWYM
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO